

POSTANOWIENIE

Dnia 1 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi J. W.

z udziałem Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt III AUa (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 1 września 2020 r.

- 1. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie III AUa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w (...) wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej w sprawie III AUa (...) nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...) odpisu niniejszego postanowienia;**
- 3. przyznaje J. W. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) sumę pieniężną w wysokości 4.000 zł (cztery tysiące złotych);**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz J. W. kwotę 257 zł (dwieście pięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.**

UZASADNIENIE

Pismem procesowym z dnia 10 czerwca 2020 r., przekazanym Sądowi Najwyższemu w dniu 1 lipca 2020 r., J. W. wniósł skargę na naruszenie prawa ubezpieczonego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, na skutek bezczynności Sądu Apelacyjnego w (...), polegającej na niepodjęciu – pomimo upływu dwóch lat od chwili wpływu sprawy do Sądu – czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy, w tym w szczególności na niewyznaczeniu terminu rozprawy. Wobec powyższego skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania apelacyjnego, prowadzonego przez Sąd Apelacyjny w (...), III Wydział Pracy i Ubezpieczeń, pod sygn. akt III AUa (...);

2. zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w (...) podjęcia czynności zmierzających do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przypadającego w okresie nie dłuższym niż dwa miesiące, licząc od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...) odpisu orzeczenia uwzględniającego skargę;

3. przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...), na rzecz ubezpieczonego J. W., sumy pieniężnej w wysokości 15.000 zł;

4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...), na rzecz ubezpieczonego J. W., kosztów postępowania w przedmiocie skargi na przewlekłość, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że Sąd Apelacyjny w (...) przez dwa lata pozostawał całkowicie bezczynny i nie podjął żadnych czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania przekazanej mu wraz z apelacją J. W. sprawy – w szczególności nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej. Skarżący zwrócił przy tym uwagę na wagę rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy dla strony postępowania, wskazując, że wiąże się ona z jego kluczowymi kwestiami życiowymi. J. W. podkreślił także, że on sam – jako ubezpieczony i strona postępowania – żadną miarą nie przyczynił się do jego wydłużenia, terminowo wywiązując się z obowiązków nakładanych na niego zarówno z mocy prawa, jak i decyzją prowadzących postępowanie organów.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) wniósł o jej oddalenie, a przypadku jej uwzględnienia – o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Po dokonanej na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. III AUa (...), Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie doszło do przewlekłości postępowania.

Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy, apelacja J. W. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 8 lutego 2018 r. została przekazana Sądowi Apelacyjnemu w (...) 10 kwietnia 2018 r. Tego samego dnia, tj. 10 kwietnia 2018 r., narzędzie informatyczne SLPS przydzieliło sprawę sędziemu referentowi G. W. – raport z losowania został wygenerowany 11 kwietnia 2018 r.

W związku ze zgłoszeniem przez J. W. wniosku o przyznanie prawa do emerytury, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w (...) z prośbą o wypożyczenie akt rentowych. Akta te zostały wypożyczone Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K. 4 marca 2020 r. – na okres 2 miesięcy, a następnie zwrócone Sądowi Apelacyjnemu w (...) 15 kwietnia 2020 r.

Sąd Najwyższy dopatrył się podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania w nieuzasadnionym pominięciu przez Sąd Apelacyjny w (...) okoliczności, że sprawa, w której wszczęte zostało postępowanie apelacyjne – jako dotycząca ustalenia prawa do renty – winna być od początku zarejestrowana jako sprawa pilna i skierowana na termin rozprawy poza kolejnością wpływu.

Zgodnie bowiem z § 2 pkt 5 lit. f rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. 2015, poz. 2316), obowiązującego w dacie wniesienia apelacji, sprawy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych dotyczące ustalenia prawa do emerytury lub renty uważane były za sprawy pilne. Stosownie do § 56 ust. 2 przedmiotowego rozporządzenia poza kolejnością określoną w ust. 1 – a zatem poza kolejnością wpływu – na terminy rozpraw lub posiedzeń należało kierować sprawy pilne.

W rozpoznawanym przypadku Sąd Apelacyjny w (...) nie zastosował się do obowiązku wynikającego z § 56 ust. 2 powołanego rozporządzenia – do momentu wniesienia skargi nie podjęto żadnych czynności, poza zarejestrowaniem sprawy w odpowiednim repertorium i przydzieleniem do jej rozpoznania sędziego referenta, zmierzających do jej rozpoznania, w szczególności zaś nie wydano zarządzenia o rozpoznaniu sprawy poza kolejnością wpływu. Przedmiotowe zaniechanie – i wywołana na jego skutek niewątpliwie nieuzasadniona zwłoka w rozpoznaniu sprawy – przemawia za stwierdzeniem przewlekłości w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie III AUa (...).

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę na podnoszoną w odpowiedzi na skargę kwestię pogarszającej się sytuacji kadrowej Sądu Apelacyjnego w (...) oraz związanego z tym zwiększającego się obciążenia poszczególnych sędziów w tym Sądzie orzekających. W tym aspekcie nie sposób przypisać winy w powstaniu przewlekłości postępowania wyłącznie Sądowi Apelacyjnemu w (...). Wskazywane braki kadrowe wynikają bowiem ze złej organizacji wymiaru sprawiedliwości na poziomie ogólnokrajowym, ponieważ to na władzach państwowych spoczywa obowiązek należytego zorganizowania funkcjonowania władzy sądowniczej. Rzeczpospolita Polska ma, wypływający z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada

1950 r. (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.), obowiązek takiego organizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podolać rozstrzygnięciu spraw sądowych w rozsądnych terminach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05; z 16 stycznia 2018 r., III SPP 57/17).

Niemniej jednak powołane okoliczności są całkowicie niezależne od stron toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w (...) postępowania, a zwłaszcza od skarżącego, który swoim zachowaniem w żaden sposób nie przyczynił się do wydłużenia czasu jego trwania. Sygnalizowane trudności – choć z punktu widzenia Sądu Apelacyjnego w (...) mają charakter obiektywny – nie powinny zatem blokować sprawnego prowadzenia postępowania.

Stosownie do art. 12 ust. 3 u.s.p.p. na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Sąd Najwyższy, mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. III AUa (...) dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, zalecił wyznaczenie jej nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...) odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł. W ocenie Sądu Najwyższego żądana przez skarżącego kwota 15.000 zł jest nieadekwatna – w szczególności biorąc pod uwagę łączny czas trwania postępowania. Biorąc to pod uwagę, Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 4.000 zł.

O kosztach postępowania, na które złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika skarżącego, będącego adwokatem, ustalone stosownie do § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800) na kwotę 240 zł, oraz opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, orzeczono

na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p.